

Groep II,
26 april 1959.

Goedenmorgen, vrienden.

Op deze zondagmorgen heb ik allereerst een opmerking, die te uwer attentie is. Wij willen in het komende jaar enige verandering aanbrengen in de wijze, waarop de zondagmorgens tot nog toe geleid zijn. Dit zal voor u o.m. betekenen, dat geen onderscheid wordt gemaakt tussen de zondagmorgengroepen I of II, waar dit feitelijk vaak reeds onmogelijk is geworden door het toch nog niet regelmatig bezoeken van bijeenkomsten e.d. Als gevolg zullen de groepen I en II gelijkelijk openblijven gedurende het hele jaar. Verdere gegevens zult u waarschijnlijk nog wel te horen krijgen van de stoffelijke leiding. Maar ja, we vinden het toch prettig u dit even mee te delen. En ik wil daar een opmerking bij maken: Dat deze regeling werd getroffen is zeker niet te wijten aan de zondagmorgengroep II. Ik hoop dus dat u dit in zekere zin als een klein compliment wilt zien. Overweegt u dus eens, hoe u dit met uw eigen groep in het nieuwe jaar zult willen doen, dan kunnen we zeker zijn, dat ook de stem des volk in het bestuur wordt gehoord. Wij proberen nl. democratischer te zijn dan het nieuwe Kabinet. En nu kunnen we dan wel overgaan tot het onderwerp van de morgen.

Er staat in een van de oude boeken, die men rekent tot de Upanishads, dat een gelukkig mens door een hel van demonen kan gaan zonder hen te zien. En toch spreken alle anderen steeds weer over een hel en een uitwerpen als een feitelijk iets. Daarnaast vinden wij de opmerking in de Upanishads, dat zij, die denken als goden, leven als goden. Maar in het christendom horen wij juist weer van de uitstorting van de H. Geest, waardoor men meer wordt dan een god, waardoor men dus direct contact krijgt met de Schepper. Het zijn eigenaardige tegenstellingen en ergens moet iets van de waarheid, de werkelijkheid, die toch in beide moet liggen, teloor gegaan zijn. Vandaar dat ik de volgende punten dus voor mijzelf zo eens heb opgesomd.

In de eerste plaats: Wat is een hel? Een hel is een gemoedstoestand. Gezien het feit, dat een hel een gemoedstoestand is, is het demonisch aspect van de demon het resultaat van ons eigen denken, ons eigen reageren.

In de tweede plaats: Een uitstorting van de H. Geest kan nooit een reëel feit zijn, omdat wij allen leven in God. En God is "de" Geest. God is het totale. We kunnen dus hoogstens voor onszelf komen tot de realisatie van die Geest. En op die puntjes heb ik dan zo'n klein beetje een filosofie opgebouwd, die ik u vanmorgen eens wil voorleggen. Het is helemaal niet, dat het zo ingewikkeld of zo bijzonder is; maar misschien dat u er zelf een of ander lerinkje uit kunt trekken, nietwaar.

Dan hebben wij wel in de eerste plaats dit: Wanneer het een feit is, dat de hel niet wordt gemaakt door de omgeving maar door degeen, die de omgeving beleeft, dan zijn wij meester over ons lot. Niet alleen in één wereld maar in alle sferen. Al heeft God onze weg ook gebaand tot het laatste stippeltje toe, dan zijn wij nog volkomen vrij, omdat wij in staat zijn de wereld te concipiëren in overeenstemming met ons willen en ons wezen. Wanneer wij dus iets kwaads zien in de wereld, dan kunnen wij wel zeggen: "Ja, dat ligt aan die wereld." Maar het ligt ook een heel klein beetje aan ons. Wij hebben geen oog voor verhoudingen en de wijze, waarop wij die wereld construeren met haar goed en haar kwaad, is in feite een product van ons eigen denken. Op het ogenblik, dat je

schuldbewust bent, kan het duister demonen en dreigingen bergen. Op het ogenblik, dat je "leeg" leven hebt, zie je allerhand wonderlijke verschijningen en je krijgt allerhand droombeelden. Soms is dat vervolgingswaanzin, soms krijg je zo'n idee, dat je zegt: De Here Jezus is bij me op bezoek geweest. Nu kunnen we zeggen: Dat is allebei waan, maar dan vind ik het tweede toch verkieselijk boven het eerste. Het liefste echter zou ik de hele werkelijkheid zien.

Die werkelijkheid is m.i. dit: Op het ogenblik, dat wij een oordeel uitspreken, weten we dat we de werkelijkheid vertekenen. Een vertekening, die onopzettelijk geschiedt, geeft een vals beeld. Maar daar, waar we ongeveer een erkennen hebben van de waarde en we weten, dat we aan het vertekenen zijn, laten we het dan goed vertekenen.

Van uit een geestelijk standpunt is het wereldbeeld van een hele hoop mensen niet veel beter dan een caricatuur. Maar een slecht geslaagde caricatuur, omdat de overdrijvingen niet op de juiste plaatsen zijn aangebracht. De karakteristiek van de wereld gaat erbij teloor. Indien wij nu eens een keer die karakteristiek overdrijven op de juiste wijze, dan krijgen wij een natuurlijke overdreven beleving. We moeten de zaak een klein beetje uit haar evenwicht halen, anders kun je dat als mens - en ook als geest in een lagere sfeer - niet concipiëren. Je kunt er niet mee werken, je kunt het niet begrijpen. Maar laten we vooral zorgen, dat we op de juiste punten de nadruk leggen. En dat we dus, al zijn we dan nog zo scherp in ons oordeel - en dat mogen we rustig zijn - al zijn we soms obstinaat en opstandig - en ook dat mogen we op z'n tijd zijn - we dat alleen zijn tegen de juiste punten. Dat we de karakteristiek van de wereld zelf, die ook een aanvaarden en verwerpen in zich draagt, versterken, zodat we harmonisch blijven met onze wereld. Op die manier kun je wat bereiken.

Het is heel gemakkelijk om heel erg obstinaat te komen aanstormen over een kleinigheid. Te zeggen: Ja, maar hoe heb je dat nou weer gedaan! Waarom? Hoe kun je dat nu doen! Maar dat heeft over het algemeen heel weinig zin. In de eerste plaats, als je tegen iemand gaat zeggen: Hoe kon je dat nou doen? dan heeft hij het al gedaan. Daar hebben we niets aan. Laten we nooit kwaad zijn over de oorzaken, die we niet beheersen kunnen. Maar laten we zo kwaad zijn, dat we de gevolgen leren beheersen door onze woede. Door onze woede niet te richten tegen een gebeuren of tegen een persoon maar tegen een toestand. En als die toestand niet vatbaar is voor redress, wanneer dat niet hersteld kan worden, laat ons dan proberen onze woede desnoods nog wat hoger te richten.

Wat ik nu zeg, zal u wel raar in de oren klinken. Maar juist omdat we onvolmaakt zijn, hebben we een klein beetje het recht, vind ik, zo nu en dan ook eens boos te zijn op God. We mogen Hem nooit - zoals dat heet - vervloeken. Trouwens dat is een contradictie, nietwaar? Want een vloek kun je alleen leggen op iets krachtens God en Zijn schepping. Dus God kun je eigenlijk niet vervloeken. Maar als je nu tegen God tekeer wilt gaan in vol verzet, doe dat dan nooit door te zeggen: "Ja, maar dat deugt niet!" Dan zeg je: "Waarom heb Je mij zo geschapen, waarom heb Je dit zo gedaan?" En als je dat hebt gedaan en je bent uitgeraasd, zeg er dan alleen maar één zinnetje achteraan: "Nou ja, ik snap het niet, maar het zal wel ergens goed voor zijn." Eenvoudig, nietwaar?

En dan, ja, dat tweede punt. Het is maar goed, dat we hier niet in een kerk zitten, anders zou de hele kerkeraad ongetwijfeld verontwaardigd opstaan om me van de kansel te verwijderen. Vooral als het zo in de buurt van Pinksteren komt. Maar nu moet u eens luisteren. Als mens en als geest heb je je eigen gedachten en je eigen verlangens. Je hebt soms die bekende honger in je - waarover we al eens meer hebben gesproken - naar geestelijk goed of naar stoffelijk goed, enz. Wanneer je het nu eens een keer zou kunnen klaarspelen om die honger te transponeren naar in-

nerlijke waarden - dus i.p.v. een uiting of een bevestiging van buitenaf te vragen de zaak eens naar binnen toe te werken - en dan in deze spanning te zeggen: "God is met mij," dan zouden we een soort Pinkstergebeuren krijgen. Een Pinkstergebeuren, waardoor je bevangen wordt door de Geest. En dan zeker niet in de zin van de Holy Rollers (?), nietwaar, die hun hysterische godsdienst uitleven door over de grond te tolleren en z.g. de taal des Heren te spreken. (Dat noemden wij dan in mijn tijd alleen maar kolder. Daar zit geen zin in.) Dat is natuurlijk een verkeerde manier van uitleven. Maar je kunt die kracht in je, de kracht van je verlangens, omzetten in een positieve kracht, in een dichter contact met God.

Het klinkt allemaal heel leuk, hè? En misschien denk je, dat het niet waar is. Laten we dat dan eens even nagaan. Op welke momenten hebben wij te maken met de grootste mogelijkheid tot helderziendheid? Wanneer de mens onder spanningen staat of geestelijk onevenwichtig is. Wanneer zal inspiratie het gemakkelijkst optreden? Wanneer een opgave zodanig zwaar is, dat we er ons volledig op moeten concentreren, zodat er nergens anders tijd voor overblijft. Dus alweer, wanneer wij in uiterste spanning verkeren. Wanneer krijg je de meest fenomenale verschijnselen van telepathie, heldervoelendheid, enz.? Wanneer er rampen gebeuren, wanneer er oorlogen zijn. Alweer: wanneer er zeer grote innerlijke spanningen zijn. En wanneer was het Pinksterfeest in de graanmarkt? Toen de heren daar bij elkaar waren gekomen en dachten: Oi, oi, waar zijn we nou aan begonnen! Dadelijk komen de Romeinen, dadelijk komen de tempeldienaren en dan zullen we tussen die twee partijen wel verdeeld worden om onze Meester aan het kruis na te volgen. Toen die spanning zó groot was, toen ontladde zich dat. Toen trad - zoals men dat noemt - de H. Geest in.

Maar wat is de feitelijke toestand? Wij hebben een voortdurende binding met God. Niet dat we er over het algemeen veel van merken. Dat wat we ervan merken, vinden we gewoon. Wat we ervan zouden willen merken, dat is zo buitengewoon, dat het praktisch nooit verwerkelijkt wordt. Maar die band is er. En als we geloven aan het leven en we geloven aan een God, moeten we toch ook accepteren, dat die God in ons is. Dan kunnen wij dus, wanneer we weten wat we doen, onze spanningen terugwerpen naar God. Ook onze opstandigheid. We kunnen ruzie maken met God desnoods, als we die spanning maar op Hem terugvoeren. Want daarmee komen wij tot een zo scherpe concentratie, dat de goddelijke kracht in ons meer werkzaam kan worden.

Ja, dan zijn er kerken, esoterische genootschappen, geheimscholen, er zijn nog geloofsvormen. En al die dingen samen kunnen je niets meer brengen en niets minder, dan hetgeen ik u hier vertel. Maar elk van hen zal op zijn wijze trachten om dit hetzij in waarde te verminderen, minder nadrukkelijk te zeggen of zelfs te verwerpen. In de meeste kerken zullen ze zeggen: "Ja, maar God moet je zoeken." Neen, wij behoeven God niet te zoeken. Dat is idioterie. Hoe zouden wij, kleine onwetende wezens, God kunnen zoeken. God zoekt ons wel. Maar...wij moeten bereid zijn God te accepteren, als Hij ons zoekt. En dat is een andere kwestie.

In de kerk zeggen ze: "Ja, God is zo wijs, dat wij ons aan Gods wil moeten onderwerpen." Aardig. Maar denk nu eens aan die twee punten, die ik behandeld heb. Is het redelijk, dat wij ons zonder meer neerleggen bij wat God doet? Neen. Integendeel, wij moeten van onze kant uit proberen om de zaak te redigeren. En als het dan niet goed gaat, zal God altijd nog wel ingrijpen. Wij hebben niet ons te onderwerpen of te aanvaarden, omdat God het wil. Wij moeten ons onderwerpen aan de feiten, wij moeten de toestanden aanvaarden, omdat we ontdekken dat er niets anders aan te doen is. Ordát we zeggen: Kijk, zo is dat. Hier kan ik toch niet tegenop. Ik accepteer dit, want nu kan ik mijn kracht op iets anders richten, waar ik dan misschien wel iets mee kan bereiken. Ze zeggen in de geheim-

scholen, dat een bepaalde weg - en meestal zelfs een betrekkelijk rituele weg - een noodzakelijke of gemakkelijke weg is. Maar wat is een ritueel? Wat is die geheime weg? Is het iets wat buiten je ligt? Of is het iets wat in je leeft? Al die dingen zijn hulpmiddelen, maar ze kunnen nooit "de" weg zijn. Ze kunnen nooit datgene zijn, wat je leidt of wat je regeert. Dat kan geen kerk, dat kan geen esoterisch genootschap, dat kan geen geheimgenootschap, dat kan niemand en niets. Het enige, dat ons kan brengen tot die waarheid, tot die bewustwording, is ons eigen wezen. En datgene, wat ons wezen zich bewust wordt, is het product van dat wezen.

Ik mag misschien een paar voorbeelden geven, tenzij het verveelt, hoor. U mag het rustig zeggen. We zijn niet in de kerk. Iedereen mag zijn mond opendoen, als hij maar niet te veel praat.

Wanneer wij zelf onze wereld maken - of het nu een hemel is of een hel - wanneer we verder contact hebben met God, wanneer we begrijpen, dat we beperkt zijn, dan ligt ons deze weg open:

a. Zoek steeds naar datgene, wat bereikbaar is, nooit naar het onbereikbare.

b. Laat je nooit binden aan één richting of één lijn, maar aanvaard slechts datgene, wat voor jou betekenis en waarde heeft. Anders kom je niet verder.

c. Beleef alles, wat je beleven kunt, intens. Ga nooit iets aan, wat half is. Ga niet naar een theater, wanneer je maar half zin hebt. En wanneer je eet, probeer dan niet alleen te eten om te leven, maar probeer ook het genot van het voedsel te kennen. Heb déél aan de dingen en beschouw ze niet als een noodzakelijk kwaad.

Deze punten tonen ons - wanneer we ze opvolgen - aan, hoe wij in die wereld een klein beetje van het geluk moeten vinden maar vooral iets van de eenheid. Iets van de nederdaling van de H. Geest. Iets van onze eigen hemelvaart.

Die twee dingen zijn eigenlijk parallel, dat heeft u wel begrepen. Het is niet, dat ik hier een Pinksterrede wil houden of dat ik iets over Hemelvaart wil zeggen. Maar die voorbeelden liggen er zo opgescheept. Hemelvaart: het bewustzijn van Jezus gaat uit, totdat hij in zijn hemelbewustzijn met onvoldoende redenen om nog op aarde te blijven op dat ogenblik, vervluchtigt in licht. Hij is hemel. Dan hebben wij het bewustzijn misschien niet om zo ver te gaan, maar we hebben allemaal - mens of geest - voldoende bewustzijn om het sombere, het onaangename te verdrijven en voor onszelf de wereld zonnig te zien. Wij kunnen allemaal een klein beetje van die hemel voor onszelf creëren. En doen wij dit, dan zal noodzakelijkerwijze ook stoffelijk de omstandigheid zich zover veranderen, dat zij zich aanpast bij onze innerlijke gesteldheid. En als je dat begrijpt en je weet, dat waar je niet verder kunt, altijd een kracht bestaat, waarop je kunt terugvallen, een goddelijke kracht, dan is het toch ook niet meer dan logisch, dat je het Pinkstergebeuren in jezelf zich laat afspelen, nietwaar? Dat je de spanningen, die je hebt, niet meer richt in het wilde weg op daden of op drift of op wat anders, maar dat je probeert om die spanning te ontladen op God. En dan helemaal niet met een vroom gezicht.

Neem me niet kwalijk, dat ik het zo zeg, maar er zijn nl. zoveel mensen, die dat doen. Die worden zo "zifig". Weet u wat ik bedoel? "God, ze hebben me onrecht gedaan. God, ik beroep mij op U." Kolder! Hebben ze je onrecht gedaan, zeg dan: "En ik neem het niet. Ik zal er tegen in gaan." Maar zeg niet: "Ik zal die mens....." Zeg: "Nu wil ik de kracht hebben om dit te herstellen. Goed. Nu zal ik toch het geduld vinden - maar ook de juiste woorden - om die toestand eens voorgoed uit de wereld te helpen. Nu zal ik uit mijzelf....." Ga op die manier te werk. Richt je op die kracht, die in je leeft. Laat die energie geconcentreerd uitschieten naar die grote kracht, dat grote bewustzijn. Daar hoeft je

niet over bezig te zijn met een zoet gezicht, hoor. Dat kan soms zelfs gaan met een paar van die termen, die men wel eens knopen noemt. Maar als het uit jezelf voortkomt en het is eenzijdig gericht en je denkt daarbij ook nog éven aan de grote kracht, waarin je de oplossing vindt....dan is niet alleen Pinksteren in de dop maar ook Pinksteren uit het ei gekomen! Dan heb je het bewustzijn gevonden, dat je nodig hebt.

Het is allemaal zo simpel, weet u. Het is heel eenvoudig. Menig mens streeft ernaar om méér te zijn dan een mens. Niet begrijpend, dat hij zijn mens-zijn zal moeten prijsgeven, voordat hij meer dan een mens kan zijn. Allerlei mensen streven ernaar om geestelijk zo groot of zo rijp of zo goed te zijn. Nou ja, goed. Ik vind het allemaal prima, wanneer zij daarbij in de eerste plaats natuurlijk zichzelf blijven. We mogen van de wereld een caricatuur tekenen. Dat doet ons de eigenschappen wat beter erkennen en het brengt ook met zich mee, dat we eens kunnen glimlachen over dingen, die ons anders misschien ergeren en aanstoot geven. Maar we mogen nooit proberen een caricatuur van onszelf te tekenen.

En geloof nou niet, dat het zin heeft om jezelf te vertekenen, of zin heeft om jezelf te vernederen of te verheffen. God staat bij ons, dat is een feit. Al wat in God leeft, is ook met ons. Maar op het ogenblik, dat we gaan zeggen, dat we toch eigenlijk wel goed zijn (een kloppje op de schouders) of dat we eigenlijk maar zondaars zijn (het is toch wel erg!), dan komen wij niet verder. Het gaat er niet om, of wij nu deugdzaam zijn of dat we zondaars zijn of wat anders. Het gaat erom dat we zijn, zoals we zijn. En dat we van uit déze gesteldheid contact opnemen met God. Dat wij van uit déze gesteldheid onze wereld herscheppen, totdat wij alle demonische elementen in onze wereld hebben weggevaagd door in ons bewustzijn daarvoor een reden te geven. Te zeggen: Dit heeft zin, dit is deel van de goddelijke schepping. Dan kunnen we met die twee wapens alle werelden overwinnen. Dan kunnen wij op die manier ons erfdeel aanvaarden.

We zijn niet geschapen om machteloos te zijn, slaven van het noodlot. We zijn ook niet geschapen om alleen maar door God geleid te worden zonder meer. We zijn ten slotte geschapen om te vechten. Niet met de handen maar met de geest. Om te vechten, totdat wij God gewonnen hebben. En dat kunnen wij alleen doen, wanneer wij uitgaan van onszelf, wanneer wij gebruik maken van elke kwaliteit en eigenschap, die ons gegeven is en ons daarbij steeds richten op het verwerklijken van dat, wat voor ons belangrijk is.

En nu hoop ik, dat u zich niet al te veel verveeld heeft. O ja, mijn excuses, dat ik iets laat was. Maar u bent zo vaak laat, ik geloof, dat één minuut ons wel vergeven kan worden. Dan is het woord aan de volgende spreker.

x U zei daarnet: Als men wat te zeggen had, dat men het nog even kon zeggen. U hebt zo net kerken en geheimscholen over één kam geschoren. Maar ik wou toch zeggen, dat een van de geheimscholen, waar ik toevallig iets van weet, zegt: Op u komt het aan. Precies zoals u betoogd hebt.

- Inderdaad. Maar ze werpt dat nog in een vaste vorm met vaste ritens, een vaste discipline en vaste verhoudingen.

x Waar iedereen uit kan peuren....

- Eh, neen, wacht even, laat mij nu even uitpraten. Want ik weet waarover u het heeft. Dat weet ik heel goed. En ik weet, wat u bedoelt te zeggen. Dus laat mij nu maar antwoorden, dan maken we er geen vraagochtend van. Want anders wordt het ook weer vervelend. U zult het met me eens kunnen zijn, dat voor sommigen dit een steun kan zijn, dat voor anderen een dergelijke geheimschool echter kan leiden tot een eenzijdigheid of een wijze van streven, waardoor zij niet komen tot het persoonlijk besef van God maar eerder tot een ritueel zoeken; waarbij men weten heel vaak in de plaats stelt van aanbevelen, enz. Dus elk van de genoemde instanties kan als weg

dienen tot een bepaald punt voor de meesten, nl. voor hen, die steun nodig hebben. Maar er komt een ogenblik, dat de bewuste verdergaat en misschien de vorm handhaaft omentwille van anderen, maar in zichzelf de volledige vrijheid heeft. Omdat hij enerzijds in zijn zich richten op God als mens het geopenbaarde heeft, het geïnspireerde handelen, als het nodig is; en anderzijds voor zichzelf de problemen, die leiden tot het zoeken van een nieuwe kerk, een esoterisch genootschap, enz. heeft veranderd, doordat hij zijn denken heeft ingesteld op de hemelwereld en niet op dit aardse tranendal of misschien zelfs de hel. Ik hoop, dat u me dus niet kwalijk neemt. Dat is hier geen sneer tegen de Vrijmetselarij of tegen een ander, ook niet tegen de kerken; het is hier alleen een vaststelling van feiten.

En mag ik dan de volgende spreker aan het woord laten? Dan wens ik u allemaal een prettige zondag.

- - - - -

Goedenmorgen, vrienden.

Er zijn landen, waar men de gewoonte heeft om papegaaien te vangen, de tong te snijden en wanneer het nodig is hun te leren spreken. Een papegaai herhaalt dan steeds wat de meester heeft voorgezegd. Alleen doet hij het in zo'n volgorde, dat niemand helemal precies weet; wat hij zal gaan zeggen. En dat is schijnbaar het leuke van de zaak.

Nu zal men mij verontschuldigen, wanneer ik sommige mensen wil vergelijken met papegaaien. (U glimlacht. Heeft u papegaaien meegemaakt?) Kijk, ik bedoel dit niet als een grap maar dit gaat om de achtergrond van mijn klein verhaal zo dadelijk. Er zijn mensen, die zeggen: Ja, maar dat deze mens nu zo onbewust is; dat gene mens nu helemal geen verstand heeft, maar alleen leuzen naschreeuwt. Wanneer ze roepen: Democratie, dan roepen ze na: democratie. Roepen ze: Rome, dan roepen ze na: Rome. Alleen doen ze het ook op een verkeerd ogenblik. Dan vraagt iemand: Wat is de grootste vloek voor de beschaving? Dan zegt de papegaai: Democratie. Dan vragen ze: Wat is dan die christen? Dan zeggen ze: Rome. Een kwestie van verkeerd begrijpen misschien of van niet begrijpen. Maar de papegaai bauwt na zijn vaste formule, zijn vaste uitdrukking.

Nu kan het natuurlijk voorkomen, dat die uitdrukkingen precies slaan op hetgeen gezegd wordt. En dan zou men denken, dat zo'n papegaai heel wijs is. Maar het vreemde is, dat als een papegaai wijs zou zijn, hij niet zou spreken. Zodat in deze eigenaardige tegenstelling een klein probleempje ligt. En dat probleempje is dan het verhaal van de rode papegaai.

Toen de rode papegaai werd gevangen in het woud, sprak hij nog geen woord. Hij krijste wat, hij speelde wat en soms bootste hij een andere vogel na. Hij was vrolijk en tevreden. Maar hij werd meegenomen in een omgeving, die hem vreemd was. Men gaf hem een grote kooi. En elke dag weer kreeg hij dezelfde geluiden te horen, totdat hij uit louter verveling zijn tong rolde en probeerde deze intricate reeks van geluiden te reproduceren. De papegaai wist niet, dat hij werd voorbereid - door zijn felle kleur en ook al door zijn vermogen om zoveel woorden te onthouden - tot geschenk voor een machtig vorst. De papegaai nu echter, lerende te spreken over Hoogheid, over Uwe Majesteit, maar ook over de zon, over licht en over alle dingen, die menselijk zijn, begreep niets van dat al en was zelfs verontwaardigd, dat hij met kooi en al werd geladen op een slingerend dier en in zijn verduisterde, getraliede woning de ellende van zeeziekte moest meemaken. Zo erg voelde hij zich geslagen, dat hij met zijn

struwelige veren en zijn kop tussen de vleugels, ternauwernood een ogenblik kon opkijken, wanneer er even stilte was, om degenen, die in de buurt waren, woorden als "sufferd" en erger toe te roepen.

Men wist, dat die papegaai rust nodig had en men gaf hem dus een rustige plaats in de tuin, waar rond hem andere vogels waren, die vrij waren, voordat hij werd gebracht bij de vorst. Toen zeide men tot de vorst: "Sire, zie hier een vogel van wonderbaarlijke kleur en wonderbaarlijk geheugen. Hij kan spreken." De vorst glimlachte en hij zei: "Lorre, wat zie je?" "De zon," zei Lorre. De vorst meende, dat het op hem sloeg en was zeer gevleid. "Wat vind je nu het belangrijkste hier, Lorre?" "Majesteit," zei de papegaai. En de vorst was zeer verheugd. Hij zeide: "Neem deze vogel mee. Ik moet nog een paar gevallen afhandelen in de rechtbank. Dat is ook nodig. De Dewan is bijeen." En zo werd de papegaai neergezet naast de rechterstoel.

Daar kwam dan een man zich beklagen, dat een ander goederen had gestolen, die hij te goeder trouw op een open plaats had neergelegd. "Sufferd," zei Lorre. De vorst glimlachte. De ander echter, de dief, zeide dat hij het zo niet had bedoeld. En toen zei Lorre een paar heel lelijke woorden, die heel duidelijk waren en die aanduidden, dat deze mens ongetwijfeld voorouders had, die niet tot het menselijke ras behoorden. De vorst keek hem aan en zei: "Lorre, wat zou jij nou zeggen, als jij een oordeel moest uitspreken?" Want hij verveelde zich wat en hij wilde spotten. "Samen delen, samen delen," zei de papegaai. "Welk een wijsheid," zei de vorst. "Geef beiden vijftig slagen op de voetzolen, laat hen gezamenlijk het bezit delen en heengaan in vrede." En op deze wijze verwierf de papegaai zich de roem van een wijze en wonderbaarlijk schone vogel.

De vorst hield zoveel van hem, dat hij niet kon denken aan een scheiden van deze wondervogel, wanneer hij eens zou moeten gaan tot het rijk, waar zijn vaderen in vrede rusten. En zo liet hij een magiër komen om de vogel een ziel te geven. Na lang, lang werken en zoeken kreeg de vogel een ziel. Hij kreeg een weten en een verstand, waardoor hij kon overgaan in een andere wereld. "Nu, Lorre," zei de vorst, "nu ben je toch wel blij." Lorre zei niets. "Lorre," zei de vorst, "ik heb veel kosten gemaakt om jou een ziel te geven. Vind je nu niet, dat ik een goed meester ben?" "Sufferd," zei Lorre. En verder niets. De vorst was verontwaardigd. Hij zeide: "Als jij nog eenmaal zo'n woord zegt, laat ik mijn beul komen en je de nek omdraaien." "Sufferd," zei Lorre. De vorst liet in zijn toorn de beul komen. Terwijl deze de vogel reeds had om hem de nek om te draaien, zei Lorre: "Bedankt." Want hij had nu een ziel en geen vogellichaam meer nodig.

De les van het kleine verhaal is een ander, dan u misschien denkt. Er zijn in de wereld zeer veel papegaaien. Dat zijn de mensen, die alle kleine zorgjes achter elkaar als een ratelende gramfoonplaat afdraaien. Dat zijn de mensen, die altijd de juiste gemeenplaats op het juiste ogenblik weten te plaatsen. Dat zijn de mensen, die overal een afdoend antwoord voor hebben, maar nooit een antwoord, dat je vrede geeft. Het zijn vooral mensen, die loven en prijzen, maar nimmer ervaren wat zij eigenlijk zijn. Dergelijke papegaaien kunnen soms een ziel krijgen. Je meent soms, dat een mens veranderd is tegenover jou. Maar dat komt dan vaak alleen, omdat hij een ziel gekregen heeft en net als de papegaai zich plotseling schaamt voor zijn bestaan en graag een ander leven wil beginnen.

Er zijn in deze wereld heel veel verschillende mogelijkheden tot leven. Niet alleen stoffelijk maar ook geestelijk. De eigen instelling kan steeds veranderen. En die verandering van instelling is lovenswaard, maar zij betekent dat de wereld teleurgesteld is. De vorst zou ongetwijfeld zeggen, dat deze vogel een schandalige vogel was, die hem onrecht aandeed. Maar dat kwam, omdat hij niet begreep wat hij de vogel had gegeven; en niet begreep, dat de vogel - denkend - een ander wezen moest zijn.

Wanneer wij in de wereld naastenliefde bedrijven, wanneer wij trachten om de mensen te steunen en te helpen, dan veranderen zij soms. Dan reageren zij heel anders en denken zij heel anders, dan wij ons voorstellen. Er dan voelen wij ons ten onrechte beledigd, gekwetst, gegriefd, gekrenkt. Alleen omdat wij een papegaai niet alleen hebben leren spreken maar ook een ziel hebben gegeven. In plaats van ons te verheugen over het onsterfelijke, dat geboren is, ergeren wij ons over het sterven van een stukje waan.

Sommigen uwer herinneren zich nog een verhaal, dat hier door een vriend van mij een keer werd verteld, namelijk het verhaal van de Mekka-gangers. Het waren de ezeltjes, die eigenlijk de ware pelgrims waren. Als u het zich niet herinnert, vraagt u het aan de anderen. Er zal altijd iemand zijn, die dat voor mij wil herhalen. Nu zou ik daar een soort pendant bij willen scheppen. Het gaat nl. over dezelfde wijze heer, het gaat over dezelfde hadji's, maar over een ander probleem. Want als je eenmaal een hadji bent, word je zeer geëerd. Dan ben je een man, die het water heeft van de bron Sen-Sen (?), die de kleine Korân aan een snoer om de hals kan dragen. Een man, wiens kleur van tulband en wiens waardig gebaren toont, hoe belangrijk hij is. En die belangrijkheid groeit steeds meer, naarmate je verder van de eigenlijke pelgrimstocht verwijderd bent. In het begin ben je zelf onder de indruk van het groot gebeuren, maar later zijn alleen anderen dat; en dan erken je je gróótheid.

Zo, jaren nadat de wijsgeer de hadji's belachelijk had gemaakt door hun te vertellen, dat de eigenlijke pelgrim-gangers, de eigenlijke zoekers naar waarheid, de ezels waren, omdat die de weg naar Mekka hadden gelopen, kwamen zij weer tot hem en zeiden: "Heer, wij hebben een probleem. Daar is deze mens en hij heeft gegeten van het onreine zwijn. En nu zegt hij, dat wij hem daarvoor niet mogen doden, ook al gelooft hij in Allah. Hij zegt, dat het ons niet aangaat, of hij een varken eet of niet. Zegt u nu eens, wijze heer, hebben wij, die dan toch de hadj gemaakt hebben, niet het recht om deze te veroordelen, desnoods uit te stoten uit de gemeenschap als onrein?"

"Tja, tja, tja," zei de wijze - en hij zat onder zijn boom gehurkt en keek eens naar boven naar de luchtwortels en de takken - "het is soms moeilijk om een juist oordeel te spreken. Zeg mij eens, hadji, hoe vaak hebt gij gedacht aan verboden dingen?" "Ik, heer," zei de hadji, "ik denk niet aan verboden dingen. De wet van de Profeet en de kracht van Allah zijn voor mij mijn leven." "Hoe komt het dan, dat jij een bedelaar hebt weggetrapt, die voor je woning zat? Heeft Allah niet gezegd, dat de armen een gunst zijn. Heeft Mohammed zelf niet doen neerschrijven, dat de arme een gift is van de Allerhoogste, opdat wij door weldadigheid te bewijzen de hemel verdienen? Heb je de hemel al zo verdiend?" De hadji gaf geen antwoord, want hij voelde wel, dat het wegtrappen van die bedelaar hem in een minder schoon daglicht stelde.

Tot de tweede zei de wijze: "Als ik mij niet vergis, heb jij drie vrouwen op je erf." "Ja, heer," zei de hadji, "dat is zo." "Zijn deze vrouwen niet schoon en goed?" "Ja, heer," zei de hadji. "Waarom kijk je dan ook - niet naar ongehuwde meisjes - maar naar de vrouw van je buurman? Is dat dan volgens de wet?" Ook de tweede hadji sprak niet meer. Hij wilde niets zeggen, hij wist niet wat te zeggen.

En toen wendde de wijze zich tot de derde en laatste van de pelgrim-gangers met hun eeuwige verontwaardiging en hij zeide: "En kunt gij mij nu de reden vertellen, waarom gij deze hebt geslagen op de weg hierheen?" "Heer," zei hij, "het was de verontwaardiging." "Omdat hij vlees at en gij niet?" vroeg de wijze. En ook de derde zweeg.

Toen keerde de wijze zich tot degeen, die het varken had gegeten en hij zeide: "Hoe kun je als gelovige een varken eten?" "Heer," zeide de zondaar, "mijn honger was groter dan mijn geloof." Toen glimlachte de wijsgeer en zeide: "Ziet, hier is er één, die de waarheid kent en drie, die

zichzelf bedriegen. Gij wilt deze straffen, omdat hij waar is? En gij wilt uw eigen huichelarij belonen met meerwaardigheid? Ik zeg u dit: Deze heeft van het zwijn gegeten en zal de gevolgen daarvan dragen. Maar gij kunt hem niet veroordelen, want ^{hij} was wáár. Maar gij in uw oordeel omtrent anderen, wat zijt gij anders dan apen in het bos, die zich op de borst trommelen en krijsende heen en weer springen op een tak om te doen zien, hoe groot zij zijn?"

U begrijpt, dat werd de wijsgeer erg kwalijk genomen. Men vindt het niet prettig op zijn nummer gezet te zijn. En zo ging men naar het dorp en zeide: "De wijze is dwaas geworden. Want wat hij nu gezegd heeft, is onzin." Ondertussen was het slachtoffer ontsnapt. En toen ze terugkwamen om de wijsgeer te zeggen, dat hij zich beter in de hoede van de dorpsoudsten kon gaan stellen, toen glimlachte alleen de wijze. En hij zeide dit: "Wanneer een wijs mens op de rijstvelden zit en hij moet de vogels verjagen, dan moet hij steeds aan alle lijnen trekken, want de vogels blijven vliegen en zwermen. Maar indien de wijze weet, dat hij slechts een weinig rijst nodig heeft, dan laat hij de vogels vliegen. Zo laat de wijze de dwaazen gaan in hun schijnbare wijsheid, tot het ogenblik dat zij dreigen hem het recht van eigen denken aan te tasten. En gij," zo zeide hij tot de drie hadji's, die er weer bij waren, "gij zijt erger dan rijstvogels."

Die wijze heeft daarmee de wijsheid, de waarheid gezegd, die voor ons allen belangrijk is. Want de rijstvogel leeft naar zijn eigen natuur, dat moeten wij hem nageven. Hij steelt van de oogst, die een ander heeft gemaakt. Maar dat is zijn natuur. De wijze ergert zich daar niet aan. Ieder leeft op zijn wijze, ieder leeft naar zijn recht. Maar op het ogenblik, dat wij trachten het werkelijk persoonlijk recht van een ander aan te tasten, zijn wij zondaars en dan moeten wij verjaagd worden en mag ook de wijze zich teweer stellen. De wijze verweert zich niet tegen de dwaasheid van de wereld, want hij weet, dat die ongeneeslijk is. Hij verweert zich slechts tegen de dwaasheid, die dreigt zijn wijsheid te doen sterven.

En ja, dan nog een paar laatste kleine woorden, vrienden. Hoe vaak is het u misschien overkomen, dat gij dingen deed, waarvan gij meende "die zijn niet goed", alleen omdat de honger groter was dan het geloof. Indien gij zo handelt, maakt ge u zelfverwijten. Dat nu is dwaas. Slechts hij, die leert zich goed te voeden, zal geen honger hebben en dus ook niet zondigen. Slechts wie leert zich te beheersen, zal in staat zijn de waarheid geboren te doen worden uit zichzelf. Een ander zoekt nog steeds droom en waan. Erger u niet aan anderen, die hun honger stillen of in dromen leven. Maar tracht voor uzelf te ontkomen aan dromen en de werkelijkheid terug te vinden.

Daarmee is ook mijn onvolledig en zeer bescheiden deel aan deze morgen beëindigd, vrienden en ga ik het woord overgeven aan een derde en laatste spreker. Ik wens u allen een zeer genoeglijk weekend en een week, waarin geestelijk licht sterker is dan lichamelijke zonde.

T E Z A M E N .

Het begrip tezamen is al heel, heel vaak verkeerd uitgelegd. Denk maar eens aan de Franse revolutie. Egalité, fraternité, aux lanternes les aristocrats! Of een andere slogan: Arbeiders aller landen der aarde, proletariërs aller landen der aarde, verenigt u! Samen zijn we sterk.....onzelf om hals te brengen.

Deze leuze van tezamen....nou ja, daar zijn wel eens wat bezwaren tegen in te brengen. Het woordje tezamen wordt nl. wel eens verkeerd begrepen. Als twee mensen tezamen werken in een absolute gebondenheid, kunnen ze maar één ding doen. Doch als twee mensen elkaar helpen en toch hun eigen gang gaan, kan ieder zijn eigen werk volbrengen; maar wanneer ze in hun eigen werk tekort schieten, kan de steun van de ander net voldoende zijn om te doen slagen. Zo komen ze allebei verder en doen ze twee keer zoveel als twee, die werkelijk geheel tezamen verbonden zijn. En dat begrip zou je allereerst moeten vasthouden. Het gaat dus in het woordje tezamen - dat u opgeeft - niet om een vast contract, om een vaste band, om een organisatorische vorm. Het gaat zo'n klein beetje om het vermogen een ander zover te begrijpen, dat je hem helpt waar het nodig is.

Deze wereld is geen wereld van allemaal gelijk te schakelen individuen, onverschillig wat de vakbondsleiders zeggen. Het is niet zo, dat Pietersen nou maar langzaam moet werken en zijn hersens niet gebruiken, omdat Petersen en Jansen en Klaassen nou eenmaal niet anders kunnen. Het is zo, dat ieder zijn eigen weg moet gaan in zijn eigen tempo, op zijn eigen wijze. Maar dat - wanneer het op voor allen belangrijke punten aankomt - men elkaar helpt. Als je dat nou wil nemen voor tezamen, ja, dan kan ik er natuurlijk wel wat van maken. Want is het niet zó:

Waar vindt men vreugd en levenskracht; waar wordt geboren werkelijk streven dan daar, waar mens en mens tezaam bewust tezamen leven? Hoe vindt de wereld 't paradijs, indien niet uit de werken, volbracht door onderling besef van zwakken en van sterken? Hoe vindt de geest een nieuwe baan, een lichtend pad tot eeuwigheden, wanneer niet vóór haar ligt een pad, gebaad door andere schreden? Hoe kun je eenzaam zijn en leven en niet ten onder gaan? Je moet met anderen streven, tezaam in het bestaan, om waarlijk nog te leven, te kennen licht en kracht, te erkennen leed en vreugd als door het leven voortgebracht.

Tezaam. Een machtig woord voorwaar. Maar zie nu een zinloze mienschaar slepen, werken, altezamen, zonder beseffen en zonder begrip, nutteloos werken tekenen ramen van leven, waarin het onmogelijk is jezelf te zijn, te streven!

Tezamen. Er is een eenheidswet. De wet van harmonie, die alle zijn tezamen rijt en met dit zijn al 't zijnde verblijdt: tezaam een eeuwigheid.

Maar denk niet, dat in stoffelijk streven of geestelijke werkelijkheid het zomaar wordt gegeven met anderen tezaam te gaan. Eerst moet je wáár jezelf wezen, moet zonder angst, begeert' of vrezen je eigen pad en wegen gaan. Dan vind je kracht om voort te zweven door andere sfeer, door ander land. Dan voel je je als 't waar' gedragen door des Heren Vaderhand, die geeft je kracht om saam te streven met hem, die nog niet 't leven kent.

Zo wees jezelf, het hart op God gericht, 't gelaat tot wereld steeds gewend. En zie in vrijheid 't samen streven als goddelijk recht en ereplicht, die doet bereijken 't wond're leven, dat vóór ons nóg als einddoel ligt.

Ja, erg sonoor, hè. En ook wel een tikkeltje waar. Mijn bezwaar is altijd, dat ze tezamen te veel willen zien als een soort contract. Zo iets van: één, twee, in de maat, anders wordt de Schepper kwaad.

Eén, twee, in 't gelid, omdat er werkelijkheid in zit in al het leven, wat je doet. Je leeft zoals je leven moet. De anderen stellen je de wet. Jij bent er op je plaats gezet. En ga dus voort in 's Heren naam met alle anderen tezaam.

Maar zo is het niet. Samenwerking, samenleving, samen, tezamen zijn en werken, dat doet eigenlijk nog het meest denken aan een paar mensen, die een berg beklimmen. Ze zijn bij elkaar. Hele trajecten gaan ze los. Ze zullen elkaar misschien wat aanreiken. De één zal eens een steun voor de ander eventjes uitslaan met zijn houweel, maar voor de rest is er niets bijzonders. Maar dan komt het gevaarlijke ogenblik. Ze moeten één of ander kloofje over of een ijsbrug. En dan zekeren ze elkaar met een touw.

Kijk, dat is nou het idee van tezamen. Niet proberen het voor de ander op te knappen, of te proberen de ander het voor jou te laten opknappen - dat bij heel veel mensen meer het idee van tezamen is. Maar a.h.w. elkaar te zekeren, zodat je - omdat je dezelfde weg gaat en hetzelfde streven hebt - elkaar behoeden kunt voor gevaar, wederkerig. Iets dragen van verantwoordelijkheid voor elkaar, zolang de weg samen ligt. Maar ook met het recht om bij een volgende bestijging a.h.w. met een andere partner te gaan of met een andere gids.

Weet u, tezamen - zo vreemd als het klinkt - dat is iets van vrijheid. Misschien wel de grootste vrijheid, die er bestaat. Kijk eens, op deze manier sluiten we dan onze bijeenkomst:

Ik zoek met anderen een pad, tezamen. Ik geef hun mijn kracht, ik geef hun mijn licht, ik geef hun mijn zekerheid, omdat de ander met zijn kracht, zijn licht mijn wegen leidt.

Ik ga met anderen tezamen - een noodzaak in 't bestaan - zolang ons licht tezaam beschrijft dezelfde baan, zolang ons wezen wordt gedreven door dezelfde kracht. Maar vrij zijn wij.

Ik ga door alle sfeer met God tezamen. Hij is met mij en steunt mij alle tijd. Hij is de kracht, die mij doet overwinnen in de strijd. Hij is 't, Die troost mij in mijn lijden. En toch... ik heb het recht om God te mijden en soms zelfs te vergeten. Want ik leef mijn eigen leven, dat is Zijn wil. Ik kom tot eigen weten en Hij zwijgt stil, omdat ik recht heb om mijzelf te wezen. Van God behoef ik niet te vrezen, dat Hij mij dwingt Zijn weg te gaan. Daarom is God mijn beste vriend en kan en wil ik alle wegen steeds met Hem tezamen gaan.

Ja, ja, zo voel ik dat aan. Zolang als tezamen een aanvaarding is, is het goed. Zodra tezamen een verplichting wordt, deugt er iets niet. Tezamen betekent elkaar helpen om verder te komen, maar ieder op zijn eigen weg. Dan komen we er. En dan is er maar één, die dat in de perfectie doet, dat is God. En Die is nog altijd bij ons. Dus met Hem gaan we altijd tezamen.

En voor zover we dat dan met andere mensen doen, altijd onthouden: De vrijheid, die anderen ons laten om onze eigen weg te gaan - zonder ons daarom hun steun of hun medeleven te onthouden - zal het beste criterium zijn voor werkelijk samenwerken, voor werkelijk gezamenlijk streven. Hoe groter de vrijheid, die wij een ander geven, hoe sterker het streven, dat ons bindt.

Daarmee geloof ik, dat ik mag eindigen. Dus we zullen maar zeggen, vrienden: Een prettige zondag met zo nu en dan toch nog een beetje zon door de wolken; en ondanks de tegenslagen bij sommige zondagse verwachtingen, lente in 't hart, licht in de ziel en vreugde in 't leven. Een prettige dag verder.